

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27.01.2016, sp. zn. 5 Tdo 1226/2015, ECLI:CZ:NS:2016:5.TDO.1226.2015.1

Číslo: 34/2016

Právní věta: Úmyslné nesplnění povinnosti bez zbytečného odkladu obnovit ztracené, odcizené, zničené nebo poškozené účetnictví obchodní společnosti může naplnit skutkovou podstatu přečinu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku, dojde-li v důsledku toho k ohrožení majetkových práv jiného nebo včasného a řádného vyměření daně. Za nevedení účetních knih, zápisů nebo jiných dokladů sloužících k přehledu o stavu hospodaření a majetku lze považovat i nesplnění výše uvedeného požadavku obsaženého v ustanovení § 35 odst. 6 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.01.2016

Spisová značka: 5 Tdo 1226/2015

Číslo rozhodnutí: 34

Číslo sešitu: 7

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění

Předpisy: § 254 odst. 1 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání, které podal nejvyšší státní zástupce v neprospěch obviněného J. Z., zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. 3. 2015, sp. zn. 67 To 79/2015, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 4. 11. 2014, sp. zn. 1 T 20/2014, jakož i další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a Obvodnímu soudu pro Prahu 5 přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 4. 11. 2014, sp. zn. 1 T 20/2014, byl obviněný J. Z. zproštěn obžaloby Obvodní státní zástupkyně pro Prahu 5 ze dne 26. 6. 2014, sp. zn. 2 ZT 67/2014, v plném rozsahu, a to jednak ve výroku pod bodem I. podle § 226 písm. a) zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tr. ř.“), pro skutek obžalobou kvalifikovaný jako přečin zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 alinea 1, alinea 3 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „tr. zákoník“), jednak ve výroku pod bodem II. podle § 226 písm. b) tr. ř. pro skutek

obžalobou kvalifikovaný jako zločin podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku. Týmž rozsudkem byli podle § 229 odst. 3 tr. ř. poškození odkázáni se svými nároky na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

2. Skutek pod bodem I. výroku o vině měl (zjednodušeně uvedeno) spočívat v tom, že obviněný J. Z. jako jediný jednatel obchodní společnosti M. A - Z s. r. o., tehdy se sídlem P. 5 (nyní jde o M. A. S. M. s. r. o., v likvidaci, se sídlem P. 9) ve snaze odstranit veškeré účetnictví této obchodní společnosti a při vědomí její neschopnosti splnit své závazky před splatností i po splatnosti, navíc po ukončení činnosti jejích provozoven, po rozprodání veškerého vybavení a zásob, kdy obchodní společnost nedisponovala žádným majetkem umožňujícím uspokojení pohledávek věřitelů, dne 8. 12. 2009 jako jediný společník a jednatel schválil formou notářského zápisu rozdělení svého obchodního podílu jediného společníka, tyto podíly úplatně převedl na M. H., a R. U. Mix s. r. o., odvolal se z funkce jednatele, do které jmenoval M. H., a po převodu obchodního podílu dne 17. 12. 2009 předal celkem 27 beden účetnictví obchodní společnosti M. A - Z s. r. o. za období od roku 2001 do 16. 12. 2009 R. U., jednatelem nového společníka R. U. Mix s. r. o., aniž by si od něj vyžádal zmocnění udělené jednatelem M. H. Nabyvatelům obchodního podílu však přitom zatajil stav obchodní společnosti vykazující insolventi i předlužení, následně pak souhlasil s tím, že se opětovně stane jediným společníkem a jednatelem obchodní společnosti, k čemuž došlo dne 12. 1. 2010 formou notářského zápisu. Poté však neučinil s výjimkou písemných výzev k vrácení účetních dokladů ze dne 21. 4. 2010 a dne 30. 4. 2010 adresovaných na adresu bydliště M. H., tj. osoby bývalého jednatele, který ani účetnictví nepřevzal, žádný úkon směřující k tomu, aby doklady o stavu a pohybu majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv, doklady o nákladech a výnosech a výsledku hospodaření a další účetní doklady vymáhal od osoby, které je předal a aby splnil povinnost uvedenou v § 35 odst. 6 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZÚ“), tj. provést opatření k obnovení účetnictví, ze kterého se zachovaly pouze fragmenty hlavní knihy, deníku, knihy pokladních a bankovních operací a knihy závazků a pohledávek s účetním deníkem bez počátečních stavů účtů, přičemž tyto části účetnictví neumožňovaly zjistit řádný majetkový a hospodářský stav obchodní společnosti jak v době odvolání z funkce jednatele, tak v době pozdější, minimálně nebylo možné zjistit, jak bylo naloženo s hotovostními prostředky ve výši 380 000 Kč evidovanými v pokladně obchodní společnosti k 30. 11. 2009 a s částkou 88 000 Kč získanou prodejem vozidel obchodní společnosti dne 3. 12. 2009, čímž ohrozil majetková práva poškozených věřitelů, a to nejméně právo uspokojit pohledávky z řádně zjištěného majetku dlužníka. Těchto 27 věřitelů je pak podrobně i s vyčíslením výše jejich tvrzené pohledávky rozvedeno ve výroku I. rozsudku soudu prvního stupně.

3. Skutek pod bodem II. výroku o vině měl (zjednodušeně uvedeno) spočívat v tom, že obviněný J. Z. ve funkci jediného jednatele obchodní společnosti M. A - Z s. r. o. nejméně od března 2009, kdy se seznámil s výsledky hospodaření obchodní společnosti za období roku 2008, věděl, že obchodní společnost vykazovala k 31. 12. 2008 souhrnnou výši závazků ve výši 12 660 000 Kč, z toho po splatnosti 1 403 000 Kč, a dále věděl, že zůstatek v pokladně k 31. 3. 2009 byl nulový a že k 1. 1. 2009 činil stav čerpání kontokorentního úvěru u České spořitelny „mínus“ 4 689 794 Kč, neukončil s ohledem na hospodářský stav činnost obchodní společnosti M. A - Z s. r. o. podnikající zejména v oboru řeznictví a uzenářství, ale v obchodní činnosti pokračoval dále. Přitom již v červenci 2009 se obchodní společnost M. A - Z s. r. o. dostala do takového stavu neschopnosti hradit již splatné pohledávky, že navrhl za účelem zabezpečení dalšího podnikání některým věřitelům, například obchodním společností B. a spol., s. r. o., a Jatky H., že bude odebírat zboží pouze za okamžité platby v hotovosti, ze kterých se budou hradit již dříve splatné pohledávky těchto věřitelů, a poté takto odebíral a hradil zboží dodavatelů (zejména maso a masné výrobky). Od počátku října 2009 věděl, že další pokračování podnikatelské činnosti povede pouze ke snížení kontokorentního úvěru u České spořitelny, a. s., a ke zvýšení závazků obchodní společnosti bez možnosti jejich splacení. Tyto skutečnosti, tj. nemožnost splácet další nově vzniklé závazky a nemožnost splatit závazky z již objednaného, avšak dosud nedodaného zboží, před věřiteli zatajil, nesdělil je zaměstnancům a nadále

sjednával jménem této obchodní společnosti sám a prostřednictvím zaměstnanců nové závazky a přijímal plnění z dřívějších závazků. Po ukončení funkce jednatele obchodní společnosti M. A - Z s. r. o. neučinil opatření, aby již nebylo dodáváno dříve objednané zboží. Takto za období od 1. 10. 2009 do 8. 12. 2009, kdy byl jednatelem, jakož i v době od 9. 12. 2009 do 12. 1. 2010, kdy přestal být jednatelem, postupně u poškozených objednal a následně odebral zboží, které následně nezaplátil, jak je podrobně rozvedeno ve výroku rozsudku soudu prvního stupně - jde o celkem 18 bodů k jednotlivým poškozeným.

4. Proti shora uvedenému zprošťujícímu rozsudku podala Obvodní státní zástupkyně pro Prahu 5 odvolání v neprospěch obviněného, a to proti všem výrokům. O tomto odvolání rozhodl Městský soud v Praze ve veřejném zasedání konaném dne 23. 3. 2015 usnesením pod sp. zn. 67 To 79/2015 tak, že je podle § 256 tr. ř. zamítl jako nedůvodné.

II. Dovolání

5. Proti uvedenému usnesení Městského soudu v Praze podal nejvyšší státní zástupce dovolání v neprospěch obviněného J. Z. z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť bylo rozhodnuto o zamítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku uvedenému v § 265a odst. 2 písm. b) tr. ř., ač v řízení mu předcházejícím byl dán dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., protože rozhodnutí soudu prvního stupně spočívá na nesprávném právním posouzení skutku.

6. V odůvodnění dovolání nejvyšší státní zástupce ke skutku uvedenému v bodu I. výroku rozsudku soudu prvního stupně uvedl, že souhlasí se skutkovými závěry soudů prvního i druhého stupně, že nelze dovodit naplnění znaků přečinu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 alinea 3 tr. zákoníku, neboť provedeným dokazováním nebylo zjištěno, že by před převedením obchodního podílu v obchodní společnosti M. A - Z s. r. o. a předtím, než přestal být jednatelem, nevedl účetnictví řádně, respektive že by uvedené kroky při převodu obchodního podílu činil záměrně proto, aby došlo k odstranění účetnictví. Dále však uvedl, že odlišná situace je v případě další žalované alternativy téhož přečinu podle § 254 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku, neboť jednání obviněného vyplývající ze zjištěného skutkového stavu její znaky naplňuje, a to právě ve vztahu k období následujícímu poté, co obchodní společnost zhruba po jednom měsíci převzal zpět a účetnictví mu již vráceno nebylo. K tomu státní zástupce provedl výklad uvedeného ustanovení, odkázal především na § 35 odst. 6 ZÚ, podle něhož v případě, že účetní záznamy jsou ztracené nebo odcizené, zničené nebo poškozené tak, že tímto poškozením došlo ke změně jejich obsahu, je účetní jednotka (v dané věci M. A - Z s. r. o.) povinna provést opatření k obnovení průkaznosti účetnictví. Obviněný proto byl po opětovném ovládnutí obchodní společnosti povinen s ohledem na všechny zjištěné okolnosti účetnictví obnovit a zajistit jeho řádné vedení, což nesplnil, čímž naplnil znaky přečinu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku, jak již dříve konstatoval i Nejvyšší soud v usnesení ze dne 14. 5. 2008, sp. zn. [5 Tdo 536/2008](#). V této souvislosti státní zástupce poukázal na skutkové závěry soudu prvního stupně, že bylo v silách obviněného i s pomocí svědka V. F., jenž měl část podkladů účetnictví v elektronické podobě, účetnictví zrekonstruovat, mohl také využít kontaktů na své dlouholeté dodavatele a odběratele, které znal, avšak nic z toho neučinil. Pouhé dva dopisy odeslané předchozímu jednatelem v průběhu dubna 2010 nejsou podle přesvědčení dovolatele dostatečné, nadto obviněný účetnictví neobnovil ani v následujícím období několika let až do současnosti. Dovolatel tak nesouhlasil se závěry napadených rozhodnutí, že obviněný neporušil žádnou konkrétní normu, protože žádná nestanoví konkrétní lhůtu, do které by účetnictví měl obnovit. Dále se nejvyšší státní zástupce věnoval výkladu znaku přečinu podle § 254 odst. 1 tr. zákoníku spočívajícího v tom, že takovým činem musí pachatel ohrozit majetková práva jiného nebo včasné a řádné vyměření daně, což bylo podle jeho přesvědčení též naplněno, neboť obviněný svým jednáním fakticky znemožnil věřitelům obchodní společnosti M. A - Z

s. r. o. zjistit stav majetku a hospodaření zmíněného dlužníka a tím ohrozil uspokojení jejich splatných pohledávek, k čemuž následně rekapituloval některé ekonomické údaje plynoucí ze skutkových zjištění soudu prvního stupně (byly sice zjištěny znaleckým posudkem pohledávky dlužníka M. A - Z s. r. o. ve výši přes 3 miliony Kč, ovšem nebylo zjištěno, zda byly vymáhány, proč tomu tak bylo, jak bylo naloženo s pokladní hotovostí, s prostředky za prodej vozů evidovaných na obchodní společnost, v čem spočívaly údajné starší tzv. ostatní pohledávky evidované na účtu ve výši přes 6 milionů Kč etc.). To vše jsou důvody, proč dosud věřitelé vystupující v roli poškozených v daném řízení nebyli uspokojeni uhrazením svých pohledávek. Následně se dovolatel věnoval výkladu subjektivní stránky uvedeného trestného činu v daném případě. Za nepřiléhavý argument považoval i názor, že obviněnému by nikdo nic nevyčítal, pokud by nezískal obchodní podíl zpět a nestal by se znovu jednatelem, protože povinnost obnovit účetnictví mu vznikla právě proto, že při opětovném ovládnutí obchodní společnosti nepřevzal účetnictví.

7. Pokud jde o bod II. výroku rozsudku soudu prvního stupně, má nejvyšší státní zástupce za to, že soudy prvního i druhého stupně na základě provedených důkazů dospěly k nesprávným skutkovým závěrům, že finanční situace obchodní společnosti nebyla tak špatná, že aktiva byla konstantně větší než pasiva a že nebyl proto prokázán podvodný úmysl, neboť nebylo zjištěno, že obviněný nechtěl platit, ale naopak platit chtěl, jen případně později. V tomto směru se nejvyšší státní zástupce dovolával extrémního nesouladu z důkazů vyvozeného skutkového stavu se skutečným obsahem provedených důkazů, přičemž některé provedené důkazy ani nebyly soudem brány v úvahu, pro což soudy prvního i druhého stupně dospěly ke skutkovému závěru, který nelze z výsledků dokazování logicky vyvodit. K tomu odkázal na soudní praxi přijatý výklad týkající se posunutí hranic jinak úzce vymezeného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. tak, aby bylo možno přezkoumat i skutková zjištění při jejich extrémním nesouladu s vykonanými důkazy (a odkázal přitom na relevantní judikaturu).

8. V závěru dovolání nejvyšší státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud v neveřejném zasedání zrušil podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. za použití § 265p odst. 1 tr. ř. jak napadené usnesení soudu druhého stupně, tak i rozsudek soudu prvního stupně, jakož i všechna případná rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a dále aby podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal soudu prvního stupně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

III.

Přípustnost dovolání

9. Nejvyšší soud nejprve zjistil, že dovolání nejvyššího státního zástupce je přípustné [§ 265a odst. 1, 2 písm. b) a h) tr. ř.], bylo podáno oprávněnou osobou [§ 265d odst. 1 písm. a) tr. ř.], v zákonné lhůtě, jakož i na místě, kde je lze učinit (§ 265e odst. 1 tr. ř.).

10. Nejvyšší soud se proto dále zabýval otázkou opodstatněnosti dovolatelem uplatněných dovolacích důvodů.

11. Dovolání je svou povahou mimořádným opravným prostředkem, který na rozdíl od odvolání není možné podat z jakéhokoli důvodu, ale jen z taxativně vyjmenovaných důvodů v § 265b odst. 1 písm. a) až l) tr. ř., resp. v § 265b odst. 2 tr. ř. Podání dovolání z jiného důvodu je vyloučeno. Přitom nestačí, aby zákonný dovolací důvod byl jen formálně deklarován, ale je třeba, aby mu uplatněné námitky také svým obsahem odpovídaly.

12. Nejvyšší státní zástupce uplatnil dovolací důvody uvedené v § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. ř.

13. Důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. je možné uplatnit, pokud bylo rozhodnuto o

zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) až g) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v písmenech a) až k) ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. V daném případě nejvyšší státní zástupce napadl dovoláním usnesení odvolacího soudu, kterým bylo zamítnuto odvolání, tedy řádný opravný prostředek, proti zprošťujícímu rozsudku, tedy rozhodnutí uvedenému v § 265a odst. 2 písm. b) tr. ř., ač podle dovolatele v řízení mu předcházejícím byl dán dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť rozhodnutí soudu prvního stupně spočívá na nesprávném právním posouzení skutku. Podstatou námitek je tak důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

14. Obecně lze konstatovat, že pro tento důvod lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Jde tedy o aplikaci norem trestního práva hmotného, případně na něj navazujících hmotněprávních norem jiných právních odvětví. Podstatou je aplikace hmotněprávních norem na skutkový stav zjištěný soudem prvního a druhého stupně, zásadně se nepřipouští posouzení aplikace těchto norem na skutek prezentovaný dovolatelem, případně na skutek, jehož se dovolatel domáhá vlastní interpretací provedených důkazních prostředků, které soudy prvního a druhého stupně vyhodnotily odlišně. Dovolání z tohoto důvodu nemůže být založeno na námitkách proti tomu, jak soudy hodnotily důkazy, jaká skutková zjištění vyvodily z důkazů, jak postupovaly při provádění důkazů, v jakém rozsahu provedly dokazování apod. Dovolání je koncipováno jako mimořádný opravný prostředek a je určeno k nápravě závažných právních vad pravomocných rozhodnutí.

IV. Důvodnost dovolání

15. Pokud jde o dovolání nejvyššího státního zástupce ve vztahu k posouzení skutku uvedeného pod bodem I. výroku rozsudku soudu prvního stupně, považuje dovolací soud nejvyšším státním zástupcem uplatněné námitky za zcela důvodné.

16. Přečin zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku je trestným činem zařazeným do hlavy šesté zvláštní části trestního zákoníku, tedy mezi trestné činy hospodářské, jeho objektem je zájem státu na řádném vedení a uchování účetnictví a dalších dokladů sloužících k přehledu o stavu hospodaření a majetku nebo k jejich kontrole (jiný objekt má ustanovení § 254 odst. 2 tr. zákoníku, což není v daném případě relevantní). Chráněn je tak zájem adresáta informace na její pravdivosti, přičemž adresátem je zpravidla stát (zejména pro účely daňového řízení) anebo další osoby, jejichž majetkových práv by se činnost pachatele dotýkala a je ohrožovala (zpravidla věřitelé pachatele, jeho obchodní partneři, ale i společníci či akcionáři nebo další osoby).

17. Objektivní stránka tohoto trestného činu (ve variantě, již se nejvyšší státní zástupce dovolává, tj. § 254 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku) spočívá v tom, že pachatel nevede účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady sloužící k přehledu o stavu hospodaření a majetku nebo k jejich kontrole, ač je k tomu podle zákona povinen, a ohrozí tak majetková práva jiného nebo včasné a řádné vyměření daně. V rámci této skutkové podstaty, jež obsahuje několik znaků ve více variantách (alternativách), se nejvyšší státní zástupce dovolával té verze, že obviněný nevedl účetní knihy, zápisy i jiné doklady sloužící k přehledu o stavu hospodaření a majetku, ač k tomu byl podle zákona povinen, a ohrozil tak majetková práva jiného.

18. Ve své podstatě v nastíněné verzi je tak toto ustanovení formulováno jako konkrétně ohrožovací delikt, jehož následkem je ohrožení majetkových práv konkrétních osob, ustanovení má tedy i předmět útoku (majetková práva dalších osob) a účinek na něm se projevující v podobě ohrožení tohoto předmětu útoku. Musí dojít k ohrožení majetkových práv nejméně jedné konkrétní osoby

odlišné od pachatele („jiného“), dokonce ale může jít i o účetní jednotku, za niž pachatel jednal a v níž se dopustil některého z jednání popsanych ve třech alternativách v § 254 odst. 1 tr. zákoníku (srov. usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné pod č. 37/2009 Sb. rozh. tr.). Uvedený ohrožovací následek musí být dán u každé ze tří alternativ ustanovení § 254 odst. 1 tr. zákoníku, tedy i v případě alinea 1 (srov. usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné pod č. 54/2006 Sb. rozh. tr.). Samotná porucha (v podobě škody) není následkem žádaným základní skutkovou podstatou, v takovém případě by ovšem mohlo dojít k naplnění zvlášť přitěžující okolnosti uvedené v odstavci 3 nebo 4, popř. takový pachatel může být odpovědný za poruchový delikt, jehož znaky by tím zároveň naplnil (ať již by šlo o jednočinný souběh obou těchto deliktů, nebo by poruchový delikt před ohrožovacím trestným činem podle § 254 odst. 1 tr. zákoníku dostal z důvodu speciality přednost).

19. Jednání pachatele podle § 254 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku spočívá v nevedení účetních knih, zápisů nebo jiných dokladů, ač je k tomu pachatel podle zákona povinen. Ustanovení tak v podstatě postihuje nekonání, tedy opomenutí povinnosti konat, ač pachatel byl podle zákona konat povinen. Ustanovení § 254 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku je tak koncipováno jako omisivní delikt, neboť je jím postihováno porušení povinnosti konat plynoucí ze zákona. Pachatel je tak zároveň nositelem zvláštní povinnosti konat ve smyslu § 112 tr. zákoníku, což má svůj význam též pro případnou odpovědnost pachatele při porušení dané povinnosti konat za vzniklý poruchový následek, neboť pak by byl takový pachatel (též či výlučně při vyloučení jednočinného souběhu) odpovědný za takový výsledný delikt spáchaný jako nepravý omisivní trestný čin (např. podle § 240 tr. zákoníku).

20. Uvedeným zákonem, na nějž je odkazováno, je zákon o účetnictví, přičemž za relevantní znění je třeba považovat takové, které bylo účinné v době spáchání činu, a to s výhradou možné aplikace zákona v pozdějším znění, je-li to ku prospěchu pachatele ve smyslu § 2 odst. 1 tr. zákoníku (srov. přiměřeně rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 17. 4. 1997, sp. zn. [4 To 255/97](#), uveřejněný pod č. 36/1998-I. Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, rozh. tr.). Soud dovolací vycházel v tomto směru ze znění zákona o účetnictví účinného do 30. 6. 2010 (před nabytím účinnosti zákona č. 227/2009 Sb., kterým byl zákon o účetnictví novelizován).

21. Zákon o účetnictví se vztahuje na účetní jednotku, kterou je podle § 1 odst. 2 písm. a) ZÚ mimo jiné též právnická osoba, jež má sídlo na území České republiky (v daném případě obchodní společnost M. A - Z s. r. o.). Povinnost vést řádně účetnictví pak vyplývá z dalších ustanovení zákona o účetnictví. Tak podle § 2 ZÚ účetní jednotky účtují o stavu a pohybu majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv, dále o nákladech a výnosech a o výsledku hospodaření. Podle § 4 odst. 1 ZÚ jsou právnické osoby jako účetní jednotky ve smyslu § 1 odst. 2 písm. a) ZÚ povinny vést účetnictví ode dne svého vzniku až do dne svého zániku, další podrobnosti pak vyplývají z § 4 odst. 8 až 15 ZÚ. Podle § 5 ZÚ jsou sice účetní jednotky oprávněny pověřit vedením účetnictví i jinou právnickou nebo fyzickou osobu, to je ale nezabývá odpovědnosti za vedení účetnictví. Podle § 6 odst. 1 ZÚ jsou účetní jednotky povinny zachycovat skutečnosti, které jsou předmětem účetnictví (tzv. účetní případy), účetními doklady; tyto účetní případy pak podle odst. 2 jsou povinny zaznamenávat v účetních knihách (tzv. účetní zápisy), a to na základě průkazných účetních záznamů; dále jsou podle odst. 3 téhož ustanovení povinny inventarizovat majetek a závazky podle § 29 a 30 ZÚ; podle § 6 odst. 4 ZÚ jsou povinny sestavovat účetní závěrku podle § 18 ZÚ jako řádnou, popřípadě jako mimořádnou nebo mezitímní, a kromě toho v případech stanovených podle § 22 ZÚ sestavují i konsolidovanou účetní závěrku. Přitom podle § 7 odst. 1 ZÚ jsou účetní jednotky povinny vést účetnictví tak, aby účetní závěrka sestavená na jeho základě podávala věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky. Další odstavce § 7 ZÚ stanoví další účetní zásady a předpoklady, mimo jiné v odstavci 2 zákonodárce vymezuje pojem věrnosti a poctivosti obrazu předmětu účetnictví, přičemž dokonce vychází z přednosti obsahu účetnictví před formou (rozhodující není dodržení předepsaných postupů, ale při možnosti volby dosažení věrného a poctivého obrazu předmětu účetnictví odpovídajícího skutečnému stavu). Účetní jednotky jsou podle

§ 8 odst. 1 ZÚ povinny vést účetnictví správné, úplné, průkazné, srozumitelné, přehledné a způsobem zaručujícím trvalost účetních záznamů, přičemž v dalších odstavcích je definováno, kdy jsou uvedené parametry naplněny.

22. V daném případě určujícím ustanovením zákona o účetnictví, na které nejvyšší státní zástupce též ve svém dovolání poukazuje, je ustanovení § 35 odst. 6 ZÚ, podle něhož v případě, že účetní záznamy jsou ztracené nebo odcizené, zničené nebo poškozené tak, že tímto poškozením došlo ke změně jejich obsahu, je povinna účetní jednotka provést opatření k obnovení průkaznosti účetnictví. Co se rozumí průkazností účetního záznamu (tedy nikoli celého účetnictví), stanoví § 33a ZÚ - účetní záznam je považován za průkazný, pokud je možno jej přímo porovnat se skutečností (např. u účetních dokladů v rámci jejich věcné kontroly), nebo je možno jeho obsah doložit obsahem jiných průkazných účetních zápisů (např. doložení účetního zápisu průkazným účetním dokladem ve smyslu § 11 ZÚ). Uvedené ustanovení § 35 odst. 6 ZÚ tak pro účetní jednotku, resp. osobu za ni jednající, stanoví specifickou povinnost, a sice provést opatření k obnově průkaznosti účetnictví, jsou-li účetní záznamy ztracené. Nejvyšší soud již v minulosti ještě ve vztahu k trestnému činu zkrsování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 125 odst. 1 alinea 1 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů (na nějž ustanovení § 254 tr. zákoníku navazuje), rozhodl v usnesení ze dne 14. 5. 2008, sp. zn. [5 Tdo 536/2008](#), že úmyslné nesplnění povinnosti obnovit ztracené, odcizené, zničené nebo poškozené účetnictví obchodní společnosti může naplnit skutkovou podstatu uvedeného trestného činu, dojde-li v důsledku toho k ohrožení majetkových práv jiného nebo včasného a řádného vyměření daně, přičemž za nevedení účetních knih, zápisů nebo jiných dokladů sloužících k přehledu o stavu hospodaření a majetku lze považovat i nesplnění požadavku obsaženého v ustanovení § 35 odst. 6 ZÚ. V tomto směru nemá dovolací soud důvod odchytil se od své předchozí rozhodovací praxe, i nadále proto považuje nesplnění povinnosti uvedené v § 35 odst. 6 ZÚ za jeden z případů naplňujících znak jednání skutkové podstaty uvedené v § 254 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku.

23. Základní právní úpravu obchodní společnosti s ručením omezeným v letech 2009 a 2010 obsahoval v mezidobí již zrušený zákon č. 513/1993 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „obch. zák.“), který byl účinný až do 31. 12. 2013. Statutárním orgánem obchodní společnosti s ručením omezeným byl podle § 133 odst. 1 obch. zák. jednatel. Jednateli mimo jiné náleželo obchodní vedení obchodní společnosti (§ 134 obch. zák.), byl také povinen zajistit řádné vedení předepsané evidence a účetnictví (§ 135 odst. 1 obch. zák.), byl povinen vykonávat svou působnost s péčí řádného hospodáře, jinak případně odpovídal za škodu takto způsobenou (§ 135 odst. 2 a § 194 odst. 5 obch. zák.). Jednání statutárního orgánu bylo jednáním přímo právnické osoby (obecně vyjádřeno v tehdy platném a účinném ustanovení § 20 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů), nešlo o zastoupení, při tom rozsah jednatelské působnosti byl v obchodním zákoníku upraven kogentně a zahrnoval všechny věci dané právnické osoby. Z uvedeného vyplývá, že povinnosti dané zákonem o účetnictví právnické osobě byl povinen splnit jednatel obchodní společnosti s ručením omezeným, tedy mimo jiné měl i povinnost podle § 35 odst. 6 ZÚ provést opatření k obnově průkaznosti účetnictví, jsou-li účetní záznamy ztracené.

24. V projednávaném případě (v rozsahu vytýkaných vad dovolatelem) se obviněný J. Z. stal jednatelem obchodní společnosti M. A - Z s. r. o. po opětovném nabytí 100 % obchodního podílu dne 12. 1. 2010. Obviněný přistoupil na to, že převezme zpět 100 % obchodního podílu v uvedené obchodní společnosti, tedy ji ovládne, následně se stane i jediným jednatelem této obchodní společnosti, aniž by současně převzal účetnictví od předchozího jednatele, byl si tedy vědom, že se stává jednatelem a že nemá k dispozici účetnictví (nebylo zjišťováno, zda učinil další od řádného hospodáře očekávatelné kroky, jako je zjištění stavu majetku a závazků, tedy obchodního jmění, ke dni převzetí obchodní společnosti, resp. alespoň přehledu kroků, jaké za svého fungování v obchodní společnosti provedl jeho předchůdce, pokud takové kroky vůbec byly učiněny). Zároveň obviněný

evidentně věděl o své povinnosti účetnictví obnovit, protože předchozímu jednateři zaslal dva dopisy, v nichž jej vyzýval k vrácení účetnictví. Ovšem pak žádný jiný krok k obnovení účetnictví neučinil, ač se tyto možnosti jednoznačně nabízely, jak na to poukazuje nejvyšší státní zástupce v podaném dovolání. Předně se měl obrátit na svědka V. F., s nímž po dlouhá léta spolupracoval a který měl pro obnovu účetnictví významné podklady v elektronické podobě. Dále se měl obrátit na své dodavatele a odběratele, a opatřit si kopie účetních dokladů, případně smluvní dokumentace či jiných dokladů prokazujících účetní případy. Postupem obviněného v dané věci ovšem bylo zcela zastřeno, jaký byl přehled majetku obchodní společnosti v okamžiku, kdy ji opět ovládl, a to i v porovnání se stavem, kdy ovládnutí předtím na krátkou dobu pozbyl (tj. formálně dne 8. 12. 2009, fakticky možná až dne 17. 12. 2009, podle dalších důkazů spíše ještě později, respektive vůbec, což by zase svědčilo spíše pro původně žalovanou verzi o naplnění alternativy uvedené v § 254 odst. 1 alinea 3 tr. zákoníku). Nebylo vyjasněno, zda byla provedena inventarizace majetku, jaký byl stav majetku před ovládnutím obchodní společnosti novými osobami, jaký byl stav majetku poté, co obchodní společnost následně opět ovládl obviněný J. Z., zda byla provedena mimořádná účetní závěrka, jak zněla dohoda o zpracování řádné účetní závěrky za rok 2009, jak byl předán majetek obchodní společnosti (např. co se stalo s pokladní hotovostí, dlouhodobým hmotným majetkem, dalším majetkem a jinými aktivy obchodní společnosti) etc.

25. V tomto směru rozhodně neobstojí obhajoba obviněného J. Z., že učinil veškeré potřebné kroky k obnovení účetnictví tím, že se obrátil na předchozího jednatele dvěma jemu adresovanými dopisy. Jestliže selhala jedna možnost obnovy účetnictví, měl využít jiných, které se zcela nepochybně nabízely, jak bylo uvedeno shora. Neobnovením účetnictví obchodní společnosti M. A - Z s. r. o. tedy obviněný J. Z. jako jednatel této obchodní společnosti porušil povinnost konat, která vyplývala z ustanovení § 35 odst. 6 ZÚ.

26. Dlužno ovšem podotknout, že v řízení nebylo vyjasněno, jak obviněný J. Z. (pokud to byl on) mohl poměrně krátce po odeslání dvou dopisů předchozímu jednateři ve dnech 21. a 30. 4. 2010, na něž nebylo nijak reagováno, za několik málo dnů (dne 11. 5. 2010) založit do sbírky listin obchodního rejstříku účetní závěrky za roky 2007 a 2008, tedy za období, z něhož podle současného tvrzení postrádá veškeré účetnictví. Není tedy zřejmé, kdo účetní závěrky zpracoval (zřejmě svědek V. F.), na základě jakých dokumentů, kdy tomu tak bylo, jak dále komunikoval s M. A - Z s. r. o. jako účetní jednotkou, nakolik v účetních závěrkách uváděná data z března roku následujícího po roce, za nějž byla závěrka zpracována, jsou pravdivá etc. Na to soudy prvního ani druhého stupně svou pozornost nezaměřily.

27. Pokud jde o ohrožení majetkových práv jiného, dává i v tomto směru dovolací soud nejvyššímu státnímu zástupci za pravdu, že k němu podle dosavadních poznatků zřejmě také došlo, neboť obviněný J. Z. jako jednatel obchodní společnosti s ručením omezeným, na niž se obracejí věřitelé se svými pohledávkami, neučinil nic, aby k uspokojení těchto pohledávek došlo. Tím, že neobnovil účetnictví, mimo jiné zcela rezignoval na vymáhání vlastních pohledávek obchodní společnosti M. A - Z s. r. o., neprovedl soupis jejího majetku, obchodní společnost evidentně vlastní dluhy věřitelům nehradila ani v roce 2010 ani později, věřitelé se jako poškození připojili k trestnímu řízení se svými nároky na náhradu škody, resp. vydání bezdůvodného obohacení, jejich pohledávky dosud uspokojeny nebyly. Obviněný J. Z. jako jednatel zřejmě ani nepodal insolvenční návrh, ač jím ovládaná obchodní společnost M. A - Z s. r. o. evidentně měla více věřitelů, měla peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po splatnosti a nebyla schopna tyto závazky plnit [§ 3 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „IZ“)], nesplnila je dosud. Druhý insolvenční návrh, který podala dne 10. 6. 2010 jako zaměstnankyně M. Z. (jinak osoba blízká obviněnému J. Z.), byl odmítnut dne 14. 6. 2010 s odůvodněním, že šlo o obcházení insolvenčního zákona ve snaze vyhnout se zpoplatnění insolvenčního řízení a úplného hrazení nákladů na insolvenční řízení ze státního rozpočtu. Obviněný

J. Z. jako jediný jednatel zřejmě insolvenční návrh vůbec nepodal, ač mu v případě zjištění úpadku i v případě, že při náležitě pečlivosti měl úpadek zjistit, tuto povinnost ukládá § 98 IZ, přičemž nesplnění této povinnosti zakládá odpovědnost za škodu nebo jinou újmu podle § 99 IZ.

28. Tím, že nebylo obnoveno účetnictví, nebylo ani možné zjistit, jaká jsou aktiva obchodní společnosti M. A – Z s. r. o., z nichž by bylo možno věřitele uspokojit, a to alespoň částečně v rámci insolvenčního řízení, pokud by je nebylo možné uspokojit zcela v rámci případné likvidace obchodní společnosti (popř. výkonem či exekucí rozhodnutí, jímž by byla pohledávka věřiteli přiznána). Ovšem v tomto směru opět zůstává určitá nevyjasněnost skutkového stavu s ohledem na mezery v rámci dokazování (např. nebyl zjišťován řádně ani současný stav obchodní společnosti, probíhající likvidace, nebyl vyslechnut likvidátor, soudy se nezabývaly dvěma insolvenčními řízeními zaznamenanými v obchodním rejstříku, která probíhala na základě návrhu zaměstnankyně M. Z., ani tím, proč v současné době neprobíhá, proč návrh nepodal sám soudem ustanovený likvidátor, jaký majetek vypořádává etc.).

29. Stejně tak dovolací soud souhlasí s námitkou nejvyššího státního zástupce, že zcela nepřijatelná je obhajoba obviněného, kterou akceptovaly soudy prvního i druhého stupně, že zákon o účetnictví nestanoví v žádném ustanovení lhůtu, v níž je třeba účetnictví podle § 35 odst. 6 ZÚ obnovit. Je zřejmé, že účetní jednotka tak musí učinit bez zbytečného odkladu. Stanoví-li tuto lhůtu § 35 odst. 2 ZÚ pro pouhou opravu některého účetního záznamu, je-li neúplný, neprůkazný, nesprávný nebo nesrozumitelný, tím spíše musí v uvedené lhůtě provést i obnovu účetnictví podle § 35 odst. 6 ZÚ (*argumentum a minore ad maius*). Jak již bylo shora uvedeno, je právnická osoba jako účetní jednotka povinna vést účetnictví po celou dobu své existence (§ 4 odst. 1 ZÚ) tak, aby bylo správné, úplné, průkazné, srozumitelné, přehledné a způsobem zaručujícím trvalost účetních záznamů ve smyslu § 8 ZÚ. Na základě takto vedeného účetnictví je pak třeba za účetní období (v daném případě šlo o kalendářní rok) mimo jiné sestavit řádnou účetní závěrku (§ 6 odst. 4 ZÚ), přičemž účetnictví mělo být vedeno tak, aby účetní závěrka sestavená na jeho základě podávala věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace účetní jednotky (§ 7 odst. 1 ZÚ). Účetní závěrku spolu s výroční zprávou měla právnická osoba jako účetní jednotka zapsaná do obchodního rejstříku zveřejnit jejím uložení do sbírky listin obchodního rejstříku podle zvláštního právního předpisu (tj. podle § 38k ve spojení s § 38i obch. zák.; od 1. 1. 2014 pak tuto povinnost stanoví § 66, srov. i § 72 odst. 1 zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění zákona č. 87/2015 Sb.). Již z toho plyne požadavek brzké obnovy účetnictví, aby právnická osoba mohla dostát svým povinnostem plynoucím z právního řádu, tedy na základě obnoveného účetnictví sestavit účetní závěrku a zveřejnit ji ve sbírce listin obchodního rejstříku. Podle § 38k odst. 1 obch. zák. měla právnická osoba jako podnikatel zapsaný do obchodního rejstříku založit bez zbytečného odkladu od vzniku rozhodné skutečnosti rejstříkovému soudu do sbírky listin určené listiny, tedy i účetní závěrku, kterou bylo namístě podle § 19 odst. 1 ZÚ sestavit k rozvahovému dni, jímž je den, k němuž se uzavírají účetní knihy, v případě řádné účetní závěrky pak k poslednímu dni účetního období (v daném případě k 31. 12.). Nesplnění této povinnosti pak mohlo být vymáháno ukládáním pokut rejstříkovým soudem (ve smyslu § 200de o. s. ř. v tehdy účinném znění), také mohlo být postiženo pokutou podle § 37 odst. 1 písm. b) ZÚ, dokonce se může jednat o trestný čin zkraslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 2 alinea 3 tr. zákoníku (za splnění dalších tam uvedených podmínek). Možnost postihu pokutou stanovil zákonodárce nejen pro nesestavení účetní závěrky podle § 37 odst. 1 písm. b) ZÚ, ale i pro jiné případy, např. právě pro nevedení účetnictví podle § 37 odst. 1 písm. a) ZÚ, popř. vedení účetnictví nesprávného podle § 37 odst. 1 písm. i) ZÚ, v obou případech nejde-li o nyní projednávaný přečin podle § 254 odst. 1 tr. zákoníku. Přitom pro projednání těchto případů protiprávních jednání uvedené ustanovení § 37 ZÚ v odstavci 5 stanoví promlčecí (či správněji prekluzivní) lhůtu subjektivní v trvání 1 roku (v této lhůtě počínaje okamžikem, kdy se orgán příslušný k uložení pokuty o protiprávním jednání dozvěděl, musí o něm zahájit řízení) a lhůtu objektivní v trvání 3 let (počínaje okamžikem spáchání činu). Je tak i z

uvedeného nasnadě, že povinný subjekt musí své zákonné povinnosti splnit v relativně krátkých lhůtách, když zákonodárce i správnímu orgánu stanovuje poměrně krátké lhůty k postihu porušení těchto povinností. Přitom je třeba připomenout, že stav neobnovení účetnictví v tomto případě trvá již 7 let, tedy dokonce správnímu orgánu (pokud by šlo o trestný čin) by pro postih uplynula i objektivní tříletá prekluzivní lhůta. To vše jen dokládá nesprávnost závěrů soudů prvního i druhého stupně v dané otázce, podle nichž by při dovedení jejich názoru do důsledků nikdy lhůta povinné účetní jednotce pro splnění povinnosti plynoucí z § 35 odst. 6 ZÚ neskončila jen z toho důvodu, že není právním předpisem nikde vymezena její délka, tudíž by ani nikdy nemohly začít běžet lhůty správnímu orgánu pro postih nesplnění této povinnosti. Při takovém absurdním závěru by ustanovení § 35 odst. 6 ZÚ bylo zcela zbytečné, šlo by o normu imperfektní, kterou by nebylo možné vůbec vymáhat, nesplnění povinnosti z ní plynoucí sankcionovat, tedy šlo by o pouhý apel na účetní jednotky, aby se podle takové normy chovaly, avšak jednání v rozporu s normou by nebylo nijak postižitelné. S takovým názorem ale soud dovolací nemůže souhlasit.

30. V daném případě obviněný J. Z. jako jednatel obchodní společnosti M. A - Z s. r. o. dosud neobnovil účetnictví, ani nezaložil účetní závěrku za rok 2009 do sbírky listin obchodního rejstříku, evidentně tedy svou zákonnou povinnost obnovit účetnictví nesplnil ani ve lhůtě bez zbytečného odkladu ani v delší lhůtě, přičemž tento stav trvá již 7 let.

31. Nejvyšší soud se ztotožnil i s názorem nejvyššího státního zástupce, který označil za nesprávný argument pro zproštění obviněného obžaloby proto, že mu nebylo kladeno za vinu neobnovení účetnictví, pokud by opětovně obchodní společnost „nepřevzal“. V daném případě je naopak namísto obviněnému J. Z. nejméně vytýkat (není-li nepochybně prokázáno, že se na zmizení účetnictví sám aktivně podílel, popř. že dokonce toto bylo součástí jeho podvodného jednání vůči poškozeným věřitelům) právě opomenutí shora rozebrané povinnosti konat, jež spočívala v provedení opatření k obnovení průkaznosti účetnictví. Právě tím, že se stal znovu jednatelem obchodní společnosti poté, co tato obchodní společnost pozbyla účetnictví, vznikla mu tím okamžikem uvedená povinnost konat. Pokud by tohoto kroku obviněného nebylo, skutečně by mu tato povinnost nevznikla, pak by ji nemohl porušit, tedy by pro porušení takové povinnosti ani nemohl být stíhán. To však v žádném případě nemůže být jakýmsi liberačním důvodem, proč by odpovědná osoba, mající obecnou či zvláštní povinnost konat, neměla být povinna konat, ani proč by za svou nečinnost nemohla být posléze postihována (stejně tak je tomu i v případech tzv. garantů majících zvláštní povinnost konat, i u nich platí povinnost konat po celou dobu, po kterou mají povinnost garanta založenou některým z důvodů uvedených v § 112 tr. zákoníku, to samé platí i pro osoby mající obecnou povinnost konat plynoucí přímo z trestního zákoníku, ani takové osoby se nemohou dovolávat beztrestnosti jen z důvodu dobrovolnosti převzetí povinnosti konat nebo dobrovolného založení obecné povinnosti, jako by tomu bylo např. v případě § 150 odst. 2 tr. zákoníku u lékaře, který dobrovolně uzavře pracovní smlouvu s nemocnicí). Jinými slovy v určitých případech (dokonce zpravidla) zákonodárce přímo počítá s tím, že určité osoby dobrovolně převezmou povinnosti konat (viz výslovně § 112 tr. zákoníku), popř. dobrovolně se stanou subjektem, který bude mít z toho titulu povinnost konat ze zákona (např. uzavřením manželství apod.). To samo o sobě nemůže následně vylučovat jejich odpovědnost za nesplnění povinnosti, kterou na základě svého předchozího dobrovolného jednání měli. Jiný závěr by vedl k absurdním důsledkům.

32. Pokud jde o výhrady dovolatele k bodu II. výroku rozsudku soudu prvního stupně ohledně možného podvodného jednání vůči poškozeným (převážně z řad dodavatelů), má dovolací soud za to, že závěry soudů prvního i druhého stupně jsou nejméně poněkud předčasné, v tomto směru je namísto doplnit dokazování, následně provedené důkazy náležitě zhodnotit a v odůvodnění rozsudku pečlivě vyložit hodnotící úvahy. V daném ohledu soud prvního stupně, jemuž přisvědčil i soud druhého stupně, vycházel především ze znaleckého posudku Ing. E. K., avšak dovolatel oprávněně namítá, že tento znalecký posudek vychází z neúplného účetnictví, takže jím prezentované závěry je

třeba posuzovat kriticky. V provedeném trestním řízení nebylo řádně prokazováno, v jakém stavu se obchodní společnost nachází, zda nejde o stav úpadku, jak jej definuje § 3 IZ, čemuž dosud provedené důkazy nasvědčují. Obchodní společnost má více věřitelů, jen ve výroku o vině v bodě II. výroku rozsudku soudu prvního stupně je jich zmíněno 18, z nichž 16 se jich připojilo k trestnímu řízení s majetkovým nárokem. Ve skutečnosti jich je ale více, jen v bodě I. výroku téhož rozsudku je označeno dokonce 27 věřitelů. Přitom 16 z nich uplatňovalo peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti, které obchodní společnost M. A - Z s. r. o. po dobu několika let není schopna plnit. Z uvedeného znaleckého posudku (odtrženě nahlíženo) by se však mohlo zdát, že účetně stav úpadku nenastal, protože účetně obchodní společnost má tomu odpovídající aktiva. Pokud stav úpadku bude zjištěn, bude třeba určit dobu, kdy nastal, zda se v něm obchodní společnost nacházela již v době, kdy obviněný J. Z. nakupoval uvedené zboží, což by mohlo hrát roli při zvážení, nakolik obviněný věděl o možnosti, že nebude schopen uhradit dohodnutou cenu a pro ten případ s tím byl srozuměn (k tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2013, sp. zn. [5 Tdo 211/2013](#)). V tomto směru zůstal skutek neobjasněn, přičemž se nabízí celá řada důkazů, které mohly být provedeny. Např. nebyl vyslechnut soudem jmenovaný likvidátor obchodní společnosti M. A. S. M. s. r. o., v likvidaci (dříve M. A - Z s. r. o.), Ing. R. V., který by v tomto směru mohl poskytnout relevantní informace, zejména jak likvidace obchodní společnosti probíhá, proč případně nebyl podán insolvenční návrh (podle § 200 o. z.), jaká aktiva nyní vypořádává, jaký majetek obchodní společnosti zjistil, jak nevypořádané obchodní vztahy řešil etc. Dále bude nezbytné ve vztahu k tvrzenému podvodu spáchanému v pokračování více útoky vůči několika poškozeným (přitom vůči většině z nich více útoky) vyslechnout jako svědky ty, kteří měli být uvedeni v omyl a na jejichž úkor, popř. na úkor jimi zastupované osoby, měla být majetková dispozice učiněna. V dosavadním řízení nebylo vůbec objasněno, jaká byla dohoda o způsobu placení mezi obviněným J. Z. (pokud to byl skutečně on, kdo s tvrzenými poškozenými jednal, pokud to nebyl jím pověřený zaměstnanec) a dodavateli zboží. Pouze byly přečteny tři úřední záznamy o podaných vysvětleních svědky M. Š., Z. A. a J. P., přičemž tvrzených poškozených bylo výrazně více. Obsahem těchto vysvětlení, podobně jako těch, jež učinili svědci M. Z. a M. H. a zejména pak velkým množstvím listinných důkazů, které byly v hlavním líčení provedeny, se soudy prvního ani druhého stupně v odůvodnění svých rozhodnutí podrobněji nezabývaly a nevypořádaly se s nimi v kontextu s obhajobou obviněného (jde o opakovaná tvrzení o předlužení obchodní společnosti na podzim roku 2009, o neuhraditelných dlužích okolo 5 milionů Kč, resp. až 12 milionů Kč, o pravděpodobném zvýhodnění některých věřitelů přenecháním jim movitého majetku, případně přednostní úhradou na úkor ostatních věřitelů, o objednávání a o odebírání zboží obviněným J. Z. i v dobách, kdy již zbavil obchodní společnost majetku, kdy dokonce již ani nebyl jednatelem a není zřejmé, z jakého titulu za obchodní společnost jednal, nakolik šlo o zmocněné a nakolik o nezmocněné jednatelství apod.).

33. Za situace, kdy v průběhu přípravného řízení nebyly v dostatečném rozsahu opatřeny důkazy, z nichž by vyplývaly skutečnosti umožňující rozhodnout o podané obžalobě, bylo na soudu prvního stupně, aby dokazování provedl v hlavním líčení (§ 2 odst. 5 tr. ř.). Na druhou stranu je třeba respektovat obecně závaznou judikaturu Ústavního soudu (čl. 89 odst. 2 Ústavy České republiky), který se k možnostem aktivního prokazování viny obviněného soudem bez náležité aktivity státního zástupce jako veřejného žalobce opakovaně vyjadřoval. Odkázat lze v tomto směru zejména na nález Ústavního soudu ze dne 14. 5. 2008, sp.zn. [II. ÚS 2014/07](#), uveřejněný pod č. 86/2008 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu, v němž Ústavní soud uvedl: „Odsouzení pachatele trestné činnosti je v souladu s čl. 80 Ústavy České republiky primárně věcí státního zastupitelství. Je to tedy státní zastupitelství, kdo nese odpovědnost za to, aby soudu předložená trestní věc byla podložena procesně použitelnými důkazy potřebnými k rozhodnutí o vině a trestu v souladu s podanou obžalobou. Obecné soudy se proto nikdy nesmějí stavět do pozice pomocníka veřejné žaloby usilujícího rovněž o odsouzení, a nelze k takovému výkladu rolí těchto institucí dospět ani výkladem § 2 odst. 5 alinea ultima trestního řádu. Posledně uvedené zákonné ustanovení totiž v souladu s ústavními principy spravedlivého procesu a z nich vyplývajícího rozvržení rolí jeho jednotlivých

účastníků nutno vykládat tak, že je soud povinen doplňovat dokazování v rozsahu potřebném pro spravedlivé rozhodnutí, které nemusí být nutně odsuzující.“ Výtku neprovádění důkazů v řízení před soudem prvního nebo i druhého stupně je tak nutno primárně směřovat vůči státnímu zástupci, který by měl aktivně jím tvrzenou vinu před soudem prvního stupně prokazovat, na soudu potom je rozhodnutí, zda navržené důkazy provede, či v souladu s judikaturou týkající se tzv. opomenutých důkazů jejich provedení zamítne (k tomu srov. rozsáhlou judikaturu zejména Ústavního soudu, např. náleží Ústavního soudu ze dne 12. 6. 1997, sp. zn. [III. ÚS 95/97](#), náleží Ústavního soudu ze dne 24. 2. 2004, sp. zn. [I. ÚS 733/01](#), náleží Ústavního soudu ze dne 10. 10. 2002, sp. zn. [III. ÚS 173/02](#), náleží Ústavního soudu ze dne 18. 11. 2004, sp. zn. [III. ÚS 177/04](#), náleží Ústavního soudu ze dne 18. 3. 2010, sp. zn. [III. ÚS 3320/09](#), a mnohé další).

34. Bylo by proto namíste soustředit se na ekonomickou situaci obchodní společnosti M. A - Z s. r. o., zejména v období od října roku 2009, zohlednit, jakou lhůtu splatnosti měly pohledávky z tohoto období, jaký byl v rozhodné době objem uhrazených a neuhrazených pohledávek (závazků obchodní společnosti M. A - Z s. r. o.), jak to bylo s tvrzenými vlastními pohledávkami za odběrateli M. A - Z s. r. o., jaké byly s delší lhůtou po splatnosti a zda bylo možné očekávat jejich reálné uhrazení, jak to bylo s jednáním obviněného za obchodní společnost M. A - Z s. r. o. po dni 8. 12. 2009, kdy již nebyl jednatelem (údaj byl vymazán z obchodního rejstříku až dne 17. 12. 2009), a přesto dále vystupoval vůči třetím osobám jejím jménem, ač nebylo zjištěno, na jakém základě. Tak např. některé objednávky masa jsou z tohoto období (např. na č. l. 2864), hovořila o tom v podaném vysvětlení i svědkyně M. Z., podle níž ještě dne 20. 12. 2009 jednal obviněný J. Z. o ukončení podnikání obchodní společnosti, podobně o objednávkách hovořili i další svědci - např. svědek M. Š., či Z. A. Zde se nabízí rozbor, jak mohl obviněný J. Z. vystavovat dne 14. 12. 2009 fakturu za dodání zboží v podobě vybavení provozovny Ž., resp. zboží na této prodejně, obchodní společnosti Z. A. s. r. o., ač již nebyl jednatelem (přičemž podle výpovědi svědků M. H. a R. U. byli oni tímto překvapeni, že obchodní společnost fakticky nemá provozovnu a vybavení), nakolik nejde o antidataci s tím, že k údajnému plnění mělo dojít již k 1. 12. 2009 a datum splatnosti 29. 12. 2009 bylo uvedeno zcela fiktivně, neboť k úhradě mělo dojít zápočtem na úhradu jakýchsi starších dluhů, případně nakolik šlo o předem promyšlený plán, jenž se dotýkal majetkových práv dalších osob. Přitom ve skutečnosti uvedené zboží i vnitřní zařízení (údajně podle seznamu vytvořeného ke dni 25. 11. 2009 a lze očekávat, že ke stejnému datu měl být porízen i soupis zboží, který ale svědek Z. A. nedoložil) užívala obchodní společnost G. P. s. r. o. ovládaná svědkem M. H., bývalým společníkem a zaměstnancem M. A - Z s. r. o., jehož mezi Vánocemi a Silvestrem roku 2009 kontaktoval svědek Z. A. s tím, že vybavení prodejny je jeho a má mu za něj zaplatit nebo jej vydat, takže na základě faktury vystavené dne 27. 12. 2009 uhradila tato obchodní společnost obchodní společnosti Z. A. s. r. o. částku 241 570 Kč. Z toho lze dovozovat, že obviněný J. Z. cíleně v tomto období zbavoval obchodní společnost M. A - Z s. r. o. zpeněžitelného majetku (vedle vybavení prodejny i motorových vozidel, která prodal), je otázkou, nakolik měl tyto své kroky předem rozmyšleny, nakolik nikoli, nakolik případně jen některé ze svých věřitelů (např. právě obchodní společnost Z. A. s. r. o.) zvýhodnil oproti jiným věřitelům, kteří již nemají možnost se alespoň částečně uspokojit z majetku obchodní společnosti M. A - Z s. r. o. (resp. nyní M. A. S. M. s. r. o., v likvidaci). Stejně tak není zřejmé, jak bylo naloženo s pokladní hotovostí, na což upozornil v dovolání nejvyšší státní zástupce.

35. V tomto směru, aniž by tím dovolací soud jakkoliv předjímal výsledky dokazování, které bude třeba doplnit, lze též připomenout dřívější rozhodnutí Nejvyššího soudu, který v usnesení ze dne 29. 5. 2013, sp. zn. [5 Tdo 211/2013](#), dospěl k závěru, že nepřímý úmysl v případě trestného činu podvodu je dán i v případech odebírání zboží od věřitele, za které pachatel následně nic nezaplatil, pokud pachatel již v době uzavření kupní smlouvy neměl reálnou představu o tom, zda vůbec a kdy zaplatí dodavateli kupní cenu (v takových případech jde o takový typ lhůtehostejnosti pachatele, který je výrazem jeho kladného vztahu k tomu, že způsobí škodu na cizím majetku, což odůvodňuje eventuální úmysl, přičemž na podvodný úmysl pachatele bylo možné v uvedeném případě usuzovat i

z toho, že v postavení statutárního orgánu či jiné odpovědné osoby oprávněné jednat jménem právnické osoby, uváděl nepravdivé údaje v podkladech sloužících pro zápis do obchodního rejstříku stran zvýšení základního kapitálu obchodní společnosti). V tomto směru se nabízí paralela ve vztahu k případnému zašantročení účetnictví ve smyslu jeho zničení nebo učinění neupotřebitelným, jeho následným úmyslným zatajením (k tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 10. 2014, sp. zn. [5 Tdo 1304/2014](#)), což je dosavadní judikaturou považováno za přečin zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 alinea 3 tr. zákoníku, např. proto, aby se věřitelé nemohli uspokojit na majetku obchodní společnosti a aby měli ztíženou situaci při uplatňování nároků z titulu odpovědnosti za škodu způsobenou jednatelem včasným nepodáním insolvenčního návrhu, jakož i paralela ve vztahu k jednání obviněného J. Z. za obchodní společnost po dobu, kdy ještě nebyl údaj o jeho jednatelství vymazán z obchodního rejstříku (v mezidobí od 8. 12. 2009 do 17. 12. 2009).

36. Uvedené otázky spolu s dalšími dílčími otázkami týkajícími se skutkového stavu, jak je předestřel dovolatel, zasluhují hlubšího rozboru, je třeba náležitě rozvést, které důkazní prostředky včetně listinných důkazů vzaly soudy v potaz, jak je hodnotily, ze kterých vycházely a proč, proč jiným neuvěřily, neboli odůvodnění rozsudku musí splňovat náležitosti uvedené v § 125 odst. 1 tr. ř. (resp. usnesení v § 134 odst. 2 tr. ř.), tedy vyličení, které skutečnosti vzal soud za prokázané, o které důkazy svá skutková zjištění opřel a jakými úvahami se řídil při hodnocení provedených důkazů, zejména pokud si vzájemně odporují. Tak např. rozhodnutí soudů prvního a druhého stupně vycházela ze znaleckého posudku Ing. E. K., která zase mimo jiné vycházela z účetních závěrek za roky 2007 a 2008, jež ale byly zveřejněny až dne 11. 5. 2010, kdy již obviněný J. Z. podle svých tvrzení neměl k dispozici účetnictví, jehož byly součástí. Z těchto účetních závěrek vyplývá, že účetně obchodní společnost sice předložena nebyla, ale svědci vesměs hovořili o tom, že obchodní společnost se po celý rok 2009 potýkala s problémy, což vyvrcholilo na podzim toho roku, kdy neměla prostředky na úhradu svých dluhů, které podle jedněch činily okolo 5 milionů Kč, podle jiných převyšovaly dokonce 10 milionů Kč.

37. Nejvyšší soud z důvodů shora uvedených vyhověl mimořádnému opravnému prostředku nejvyššího státního zástupce a zrušil podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. napadené usnesení Městského soudu v Praze ze dne 23. 3. 2015, sp. zn. 67 To 79/2015, a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 4. 11. 2014, sp. zn. 1 T 20/2014, a to včetně všech dalších rozhodnutí obsahově navazujících na zrušené rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. pak Obvodnímu soudu pro Prahu 5 přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

38. Obvodní soud pro Prahu 5 za součinnosti stran, jak bylo naznačeno shora, doplní dokazování ohledně bodu II. obžaloby, který ovšem má časově předcházet jednání uvedenému pod bodem I., zaměří se především na otázky, jaká byla smluvní ujednání obviněného, popř. jeho zaměstnanců, při odebrání zboží, v jakém ekonomickém stavu se v určitém okamžiku nacházela obchodní společnost, nakolik mohl obviněný důvodně očekávat, že za odebrané zboží zaplatí, jak to bylo s faktickým rozdělením podniku, kdy část provozu přešla pod jiný subjekt, jakým majetkem či jinými aktivy obchodní společnost M. A - Z s. r. o. poté disponovala, jak s nimi naložila, jak mohla obchodní společnost případně dále podnikat bez zjevně nezbytných dopravních prostředků či prostoru k prodeji zboží etc.). Bude třeba rovněž zjistit, z jakého titulu a jakým způsobem vystupoval obviněný za obchodní společnost i poté, co přestal být jejím jednatelem, jaký vliv jeho jednání mělo na obchodní jmění obchodní společnosti, což vše ve vzájemné spojitosti by mělo vést k úsudku, zda a kdy nastal úpadek obchodní společnosti M. A - Z s. r. o. Případně soud prvního stupně na základě takto zjištěných skutečností doplní dokazování v potřebném rozsahu podle svého uvážení a na základě návrhů stran. Teprve poté bude moci soud prvního stupně učinit závěry i ohledně skutku uvedeného v obžalobě pod bodem II. To znamená, nakolik skutečně mohlo jít o podvodná jednání obviněného, případně při zachování pravidel o totožnosti skutku o jiný majetkový trestný čin ke

škodě poškozených (zejm. poškození věřitele, zvýhodnění věřitele či porušení povinnosti při správě cizího majetku – např. tím, že nevymáhal vlastní pohledávky obchodní společnosti M. A - Z s. r. o.). Zároveň si vyjasní vztah tohoto bodu obžaloby k bodu I., zda jde skutečně o dva různé skutky, zda nejde o skutek jediný, který by bylo namíste právně kvalifikovat v souladu s pravidly o jednočinném souběhu trestných činů a jeho vyloučení z důvodu speciality a subsidiarity (např. dosavadní teorie i judikatura vylučují jednočinný souběh trestných činů podle § 254 odst. 1 tr. zákoníku a podle § 222 tr. zákoníku, naproti tomu připouští takový jednočinný souběh v případě trestných činů podle § 254 odst. 1 tr. zákoníku a podle § 220 tr. zákoníku; z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2012, sp. zn. [5 Tdo 1169/2012](#), vyplývá, že je mimo jiné vyloučen též jednočinný souběh trestného činu podle § 254 odst. 1 tr. zákoníku a podvodu podle § 209 tr. zákoníku, který jako poruchový delikt má dostat před prvně uvedeným ohrožovacím deliktem přednost, bylo-li klamání při vedení účetnictví součástí podvodného jednání). To byl také další z důvodů, proč bylo třeba zrušit oba výroky rozsudku soudu prvního stupně, neboť v rámci doplněného dokazování může soud prvního stupně dospět k závěru, že jde o jeden předem plánovaný skutek (pak by rozhodnutí o jeho části vytvářelo překážku věci rozsouzené).

39. Soud prvního stupně v závislosti na zjištěném skutkovém stavu věci po doplnění dokazování řádně posoudí jednání obviněného spolu se všemi rozhodnutými skutečnostmi a své úvahy přenesl do písemného odůvodnění rozhodnutí včetně okolností spočívajících v neobnovení účetnictví poté, co se stal znovu jednatelem obchodní společnosti M. A - Z s. r. o., jak bylo rozvedeno shora, v souladu s názorem uvedeným v tomto rozhodnutí, jakož i v souladu s dosavadní judikaturou dovolacího soudu, při stávajících skutkových zjištěních jako přečin zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku, a to i případně vedle odpovědnosti za některý z poruchových deliktů, nebude-li prvně uvedený trestný čin vyloučen z důvodu speciality některého z poruchových deliktů při případném posouzení jednání jako jediného skutku (např. při dodatečném zjištění, že skutečně obviněný J. Z. celou dobu jednal s počátečním plánem obohatit se na úkor poškozených a účetnictví ve spolupráci s dalšími osobami zničil, jak bylo původně žalováno).